

Ugyen épített város

Evangélikus egyházi és politikai hetilap. — Főszerkesztő: Dr. MASZNYIK ENDRE. Felelős szerkesztő és kiadó: Dr. VARSÁNYI MÁTYÁS. Társszerkesztő: Dr. MOÓR GYÖZÖ. Főmunkatárs: Dr. SCHINDLER GYULA. Laptulajdonos: a Budai Luther Szövetség. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, I., Verbőczy-u. 28. Megjelenik július és augusztus kivételével minden vasárnap. — Előfizetési díja: félévre 20.000 K.

Szent felségjogok.

„Adjátok meg azért a mi császáré, a császárnak és ami az Istené, az Istennek“

Máté ev. 22. 21.

A reformáció ünnepeinek nagy befolyásai rezgenek még a lelkemben. A fülemben csengenek még az Erős várunk hatalmas akkordjai. Mielőtt azért a messzeség ködében mint hanyatló csillag eltűnnek a nagy nap, október 31-ike, hadd yessem fel még egyszer a kérdést, micsoda lényege szerint a reformáció? A reformáció bizonytal nem más mint Krisztus küzdelme szent felségjogaiért: a véka alá rejtett gyertya (ami nem más mint Isten ígéje) küzdelme az arany gyertyatartóért, hogy abban fényljenek mindenknek. Az igazság lusakodása az elvesztett királyi székiért. Luther holta napjáig engedelmes eszköznek érezte magát a Krisztus-király kezében. A reformáció nem emberi mű. A reformációban Krisztus küzdött szent felségjogaiért.

De a keresztyénség is lényege szerint nem más, mint küzdelem szent felség jogokért. Egy napon áskálódo ellenségei kelepcebe akarták csalni Jézust: e fogas kérdést intézték hozzá: Mester, kell-e a császárnak adót fizetni? Ha e kényes kérdésre Jézus nemmel felel, akkor nyilván forradalmár, aki az országot uraló császár ellen lázong. Ha igen-nel felel, saját nemzetén ejt sérelmet az idegen hatalom által kivetett görnyesztő adóterhek helyeslése által. Mit mondjon hát? De az Úr egy királyi kézmozdulattal megszügyeníti alattomos ellenségeit, egy aranypénzt adat magának és reámutatván az azon kivert császárfjere így szól: kép-

mutatók, azáltal, hogy ezt a pénzt fizetési eszközül elfogadtátok, már hallgatólag elismertétek a császár felségjogait... Minden felsőbbség Istentől rendeltetett. A felsőséget tisztelni, a polgárkötelességet teljesíteni aaptörvénye az evangéliumnak s a reformációban megújított keresztyénségnek. Ha a reformációnak más érdeme nem volna, mint hogy a Róma felé kacsingató katolicizmussal szemben erős nemzeti érzést, forró hazaszeretetet hirdetett, már ezzel is hálára kötelezte volna maga iránt az utókort! «Hitért és hazáért» e kettős szó ragyogott Boesckay, Bethlen, Rákóczi, Thököly szellemgette zászlain.

De Jézus nem állott meg a polgárkötelességnél, a császárnál, hanem hogy ellenfeleinek veresége teljes legyen, még hozzátesz valamit: «Adjátok meg Istennek, ami Istené». Más szóval: a mint az aranypénzen a császárképe van kiverve, úgy nyomta lelked viaszára szent képét az Isten, ember, Az ő képere és hasonlatosságára vagy teremtvé. Ismerd hát el Isten szent felségjogait. Hajts térdet előtte. Add meg, a mit kér tőled mondván: «Adjad nékem szeretett fiam «a te szivedet és szemeid az én utaimat szorgalmasan megőrizzék». Mennyien vannak a lázongó pogányok, akik a fáraó gögös szavával szólnak: «Kicsoda az Úr, hogy szavára hallgassak?» Hány lélek proklamálja az anarchiát. Mily nagy adósságaink, mekkora hátrálékaink vannak Istennel szemben? Mennyien vannak a pártütők, akik, mialatt az Úr felséges szóvel a Sinain szól, bálványképet öntenek maguknak, s a bün bálványképei előtt tömjéneznek. Legyen vége ennek, szól Luther, térjete meg, ezzel a

komoly, lelket rázó paranccsal kezdődik a 95 tantétel. El a büntől, vissza az Istenhez, innen indul ki és a honszereteten, a polgárkötelességeken át ide tér vissza a reformáció: Istennek, ami Istené, császárnak, ami a császáré. V.

Ünnepi hálaadó istentisztelet tartottunk

okt. 24-én restaurált templomunkban. Szívünk hangosabban dobbant, mint máskor: Isten engedte megérnünk azt az örömet, hogy ezután egy művészi izléssel renovált templomban dicsérhetjük Isten szent nevét. Szinte rá sem ismertünk templomunkra, olyan széppé varázsolta azt Prinner Ede presbiter hitestvérünk, aki egyházközségünk buzgó felügyelőjének, hazánk legelső műépítészének, Sándy Gyulának utmutatása szerint a renoválás munkáit vezette. A templom bejárata fölé odavésett evangélikus jelszó: «Erős vár a mi Istenünk», a pitvarban elhelyezett emléktábla, amely két drága nevet: Mária Dorottya főhercegnő és dr. Székács József nevét örökít meg, a megújított csillárok, a falak gyönyörű műmárvány burkolata, a karzat és mennyezet művészi festése, az egész templom szerencsés világos tónusa rendkívül kedvező benyomást tesz a szemlélőre.

A hálás elismerés hangján kell azért megemlékeznünk dr. Hank József gondnok mellett Prinner Ede építési vállalkozóról, aki a renoválást tisztán önköltségi árban végezte. Nemkülönbén Busi András építészmérnökről (Kun Gyula másodfelügyelő vejéről), aki szintén csak kész kiadásait felszámítva nagy szaktudással építette az I. emeleti karzatot.

A templom bejáratában egyfelől «A hazáért» felirással a világháboruban elesett hős fiaink nevét akarjuk megörökíteni. Miért is nyomatékkal kérünk minden családot, hogy hősi halottjának a nevét sürgősen közölje a lelkész hivatalal. A másik oldalon «Az egyházért» felirással a gályarab lelkészek szent neveit kívánjuk megörökíteni, nemkülönbén azon hűveink nevét, akik alapítványaikkal egyházunk jótévedőinek sorába léptek.

Az ünnep várva-várt szónoka, dr. Raffay Sándor püspökünk legnagyobb sajnálatára nem tudott budai hívei közé jönni, mert autója Fóton, ahol hivatalos funkciót végzett, súlyosabb természetű defektust kapott. Ünnepünk áhitatát a Mikus-Csák István karnagy vezetése alatt álló szövetségi vegyeskar két gyönyörű karéneke és az Innocent Máté és Sárkány Sándor orgonaművészeketől kísért Borsody Ödön, európai híru hegedűművész két csodás szépségű kompozíciója emelte. Klinszky Ferencné és Hegyi Lajosné virágokkal diszítették az oltárt. A szép ünnep a Himnuszsal ért véget.

Hivatalos közlemények:

Istentiszteleti sorrend november 7-én, 9 órakor ifjusági istentisztelet (Reif), 10 órakor gyermekistentisztelet az iskolateremben, 10 órakor német istentisztelet (Hagen), 11 órakor magyar istentisztelet (Varsányi), Minden kedden d. u. 5 órakor biblia-óra.

HIREK.

Egyházközségünk gondjai. *Hozzávetőleg 360 millióba került budai templomunk és iskolánk belső és külső renoválása és részbeni átépítése. Ezen nagy összeg egy részére egyházunknak semmiféle fedezete nincsen. Bizalommal kérünk azért minden hittestvért, siessen nemes adományával segítségére az adósságok terhe alatt roskadozó egyházközségünknek, hogy egyházunk adósságait mielőbb kiegyenlíthesse.*

Német vendég. Hagen W. E. német lelkész, a német Volksmission legmarkánsabb egyénisége és a legfanatizálabb erejű szónoka közegyházunk meghívására hazánkba érkezett, ahol 2 hétig fog tartózkodni. Ez az apostoli lelkületű és erejű férfiú egész életét annak szenteli, hogy felrzza a lethargiából az evangélium híveit. Hagen lelkész, aki a Mária Dorottya Nőegylet ref. ünnepélyén szónokolt, vasárnap 10 órakor a német istentisztelet keretében fog budai híveinkhez szólni. Ezen istentiszteletre egyházunk minden tagját ez uton szeretettel meghívjuk. Hagen lelkész több vidéki gyülekezetet is meg fog látogatni.

A Bethlen Gábor-Szövetség és a testvéregyesületek országos reformációi ünnepélye a teljes siker jegyében folyt le. A Vigadó nagy terme az ünnepély kezdete előtt 1 órával már tömve tele volt, miért is a Deák-téri templomban egy pótünnepélyt kellett rendezni. Az ünnepély szónokai: gróf Ráday Gedeon, Batházor püspök, Hagen, németországi lelkész, báró Kaas Albert és dr. Ohlemüller voltak. Az elért siker dr. Kilényi Lóránd főügyész, a Bethlen Gábor-Szövetség alelnökének, Mária Dorottya Nőegyesületünk főtitkárának érdeme. Ez a lelkes, szive gyökeréig buzgó protestáns ember fáradságot, nehézséget nem ismerve hozta össze pár év előtt egy közös fronton a három protestáns egyházat a Bethlen-Szövetségben. Buzgó munkájáért az egész protestáns társadalom hálás elismerése legyen a jutalom.

Budai ev. ifjuságunk reformációi ünnepélye is a vallásánári kar lankadatlan buzgósága folytán lélekemelő volt. A bemutatott pályadíjnyertes dolgozatok, a lelkes szavalatok, a gondos zeneszámok és az erőteljes karénekek általános tetszésre találtak.

Luther szövetségünk október 31-én este 6 órai kezdettel rendezte meg a budai evangélikusság reformációi ünnepélyét. Az ünnepi beszédet dr. Masznyik Endre ny. theol. igazgató mondta. Mélyen szántó előadása után Nádassy Reinhardt István operaénekes énekelt. Erces hangja egészen betöltötte a templomot. Rákóczi imáját és a Térj magadhoz drága Siont énekarunk adta elő gondos készültséggel, Mikus-Csák István karnagy vezetésével. Hüttl Armin vallástanár imádkozott. Az ünnepély rendezésével járó fáradságot budai hittestvéreink azzal hálálták meg, hogy szép számmal jelentek meg az ünnepélyen.

Hóvirág-egyesületünk működését megkezdte. Szerdán d. u. a kicsinyek, szombat d. u. a nagyobb gyermekek részére tartunk mesedélutánt.

Cserkészünnepély. A 32. sz. „Levente” cserkész-csapat november hó 14-én délután 5 órakor II. ker., Pálffy-tér 4. alatt, a csapat szertára és felszerelési alapja javára műsoros táborzáró ünnepélyt rendez, melyre tisztelettel meghívja a csapat ismerőseit, jóbarátait és a cserkészlet iránt érdeklődőket. Az ünnepély napján d. e. 10 órakor a várbeli ev. templomban veszi át a csapat a 6-os sz. «Bethesda» cserkészcsapatától a pünkösdi táborban nyert vándordíjat, az «Ichtya» zászlót. A műsor keretében a csapat bemutatja a «Kopenhágai Jamboree» és «Pista sólyom lesz» című filmeket. A jegyek ára: 30, 20, 10, és 5 ezer korona. Cserkészeknek és leventéknek 3000 korona. Jegyek a várbeli lelkészi hivatalban, a kelenföldi lelkészi hivatalban, a csapat tagjainál és a helyszínen kaphatók.

Szeretetvendégség. A konfirmált leányok köre és a konfirmált ifjak egyesülete nov. 14-én, (d. u. 4) elemi iskolánk termében gazdag műsorral egybekötött szeretetvendégséget rendez. — A konfirmált leányok minden vasárnap 3—5-ig összejövetelt tartanak, melyre minden megkonfirmált evangélikus leányt szeretettel meghívunk.

Kereszteltük: Posch Tamást, Schmeiss Mihály Károlyt, Klucsik Ede Emilt. Isten áldása kísérje életüket.

Eskettük: Fekete Dezsőt és Windisch Paulát. Ragyogja be életüket a tiszta szeretet boldogító napja.

89 hold nagyságu birtokot juttatott budai egyházunknak az Orsz. Földbirtokrendező Biróság Baracs község határában, melyet egyházunk elnöksége a napokban vett át. A pesti magyar egyház 250 holdat kapott.

Temettük: Hojtyel Gyulát 65 éves. Gilicze Györgynét 50 éves korban. A Mindenható Isten adjon halandó testüknek békés pihenést s lelküknek örök üdvösséget.

Sirhantok. Az élet és halál szabados Ura elszólitotta körünkből a közelmúlt napokban id. Martens Caesart, német birodalmi bárót, a mezőhegyesi cukorgyár nyugalomba vonult vezérigazgatóját, a leggondosabb családapát, akinek nevéből elválaszthatlan a magyar gyáripár nagyarányu fejlődése. Majdnem egyidőben hanyatlott a sir ágyára a Gerbeaud R.-T. igazgatója, Szerencsi Károly élete nyarán. Forró gyászkönnyek és fehér krizantémumok hullottak korai sirhantjára. Korcsek Andor hittestvérünk angyali jóságu hitvesét fektette a sir vánkósára 35 éves korban, akivel 3 évig a földön elérhető legteljesebb boldogságban élt együtt, Kolbenheyer István szigorló tanárjelöltet, a legjobb testvért, aki önérejéből küzdötte fel magát, és sokoldalú társadalmi tevékenységet fejtett ki, 26 éves korban ragadta el a halál. Kral István ny. ezredes 67 éves korban hunyta le szemét halálos álmokra. Szabó Gyuláné hosszas szenvedés után 24 éves korban tért vissza Teremtőjéhez. Mendöl Lajos ev. lelkész, szarvasi gimnáziumi vallástanár, a jeles szónok és minden nemes ügynek igaz barátja, életének 51-ik, 10 évi szolgálat után buzgó s lelkes tanári működésének 18-ik évében okt. 24-én rövid szenvedés után elhunyt. Az örök világosság tündökljön lelküknek.

Adományok. Templomrenoválásra: Hüttl Armin abból az alkalomból, hogy néhai Rennebaum Augustia, a nemzeti zenede volt tanárnőjének emlékére halás tanítványai a farkasréti temetőben siremléket állítottak 250.000 K-t adományozott, Alapi István igazgató 100, Havas Gyuláné 50, Molnár Istvánné 15, Bárdos Lajosné 15, Garas Pálné 20, Klein Györgyné 20, Szóts Elekné 70, N. N. 10, dr. Válcay Bertalan 100, N. N. 25. T. E. 100 ezer K-át. Összesen 775.000 K. Isten áldja meg az adakozókat és adományait.

Szeretet oltára. Adakoztak:

Kórházi munkákra: dr. Tóth Miklósné 100 ezer K-át.

Hegyen épített város-ra: Barta Henrikné 50, Görgey Béláné 42, Hutter Lajos 40, dr. Jármay Zsigmond 30, Kis Albertné 50, Kozma Ferenc 10, Kubinyi József 50, Radonovits Dánielné 50, Strenge Frida 50, özv. Bánki Donátné 10, Bolyvánszky Ételka 50, Csizmadia Imre 30, vitéz Dobos Károlyné 40, Dienes Andrásné 20, Fodor Barnabásné 30, Hank Olivér 50, Koch Károly 20, Kozák Károlyné 10, Kurcz János 10, Maixner Emil 10, Marschalko Géza 20, Mezei Mihály 20, Mórocz Kálmánné 38, Pálffy Lajos 20, Pataki László 40, Polster Gyula 10, Somogyi Mariska 20, Sztéryni Hugó 40, Terplán Sándor 20, Tóth Vilmosné 25, Thiel Regina 10, Alberti Ernő 50, Balogh Istvánné 20, Bartha Károly 40, Bauer

Károly 40, Böhm József 40, dr. Dörner Elek 20, Fridrich János 30, Garas Pálné 40, Guóth Emil 40, dr. Gunesch Károly 40, Igaz Sándor 20, Kender András 10, Klein Györgyné 20, Ludmann Paula 20, Lingel Károly 40, Mechwart Hugó 70, özv. Mikolay Lászlóné 40, Nagy Antal 25, Pál Lázárné 15, Parlag József 40, Reif Pál 40, Szalai Sándor 20, Szijj Györgyné 40, özv. Szóke Sándorné 10, Soltész Mária 20, Tölgyesi János 20, Vágner Tivadar 40, özv. Vértesi Ferencné 20, Vidosfalvy Gyuláné 30 ezer K-át.

Budai Luther-Szövetségi tagdíj: Hencz Gyula 20, Kender András 20, Petrik Iván 20, Schmeisz Agoston és neje 40, Guóth Emilné 20, Jankovits Pál 20, Reif Pál 20 ezer K-át Adományok: H.-ék 50, Krompecher Jenő 100, M. 50, P. R. 55 ezer K-át.

A magyarhoni Evangélikus Lelkészegyesület nov. 10-én a Deák-feri díszteremben évi rendes közgyűlést tart a következő sorrenddel: 1. Közének. 2. Isten ígéje a mi vigasztalásunk. Irásmagyarázat. Tartja: Vértessy Zoltán, magyarbolyi lelkész. 3. Elnöki megnyitó és jelentések. 4. A nyugdíjintézet reformja. Előadók: Dr. Mikler Károly és Schöll Lajos. 5. Evangélikus ifjúság — evangélikus jövő, előadás, tartja dr. Varsányi Mátyás. A lelkész és a szociálizmus. Előadó: Szücs Sándor magyaróvári lelkész Orsz. Ev. Gazdasági Központ. Előadó: Dr. Varsányi Mátyás. A tavaszi konferencia helye: Paulik János elnök. Pénztári jelentés: Blatnyiczky Pál cinkotai lelkész esperes.

Az Országos Evangélikus Tanáregyesület november hó 10-én délután 1/2 órákor a Veres Pálné liceum dísztermében tartja közgyűlését, melyen dr. Szigethy Lajos, dr. Szelényi Ödön, dr. Losonczy Zoltán, dr. Zelenka Margit és Tömörkényi Dezső fognak előadásokat tartani, illetőleg jelentéseket előterjeszteni. Utána tisztújítás lesz.

Reformációi ünnepélyeink. Nőgyejesületünk okt. 30-án rendezett reformációi ünnepélye a nagy naphoz méltó komolysággal folyt le. Az ünnepélyen herceg Hohenzollern Egon súlyos betegsége miatt nem tarthatta meg az ünnepi beszédet. helyette dr. Raffay Sándor püspök szólt az egybegyűttekhez. Az ünnepély keretében szerepeltek Szántó Jenő hegedűművész, ki a nála megszokott teljes művészettel gyönyörködtette lelkünket. Jendrassik Ernőné éneke finom volt, előadása érzéssel telt Kesztyer Ede dr. szavaiata lelkesített most is, mint mindig. Mikus-Csák István orgonajátéka az elismert nagy művész előadása volt, Kriska Mihály vezetésével a postás quartett egyházi dalokat adott elő. Enekkarunkra ez alkalommal is büszkéek voltunk, ki a legjobbat nyújtotta. Az ünnepélyen felszólt

Hagen lelkész, Németország egyik legkiválóbb hitszónoka is beszélt. Erős lutheri hite mindnyájunkat magával ragadott.

Gyermek istentiszteleteink. Hogy a nagy távolság, a téli rossz idő egyetlen evangélikus gyermekek se tartson vissza a vasárnapi gyermekistentisztelettől, nov. 7-től kezdve az evangélikus diakonisszák szíves segítsége és több luther-testvérünk lelkes buzgósága folytán saját elemi iskolákon kívül még 8 fővárosi iskolában tartunk gyermek istentiszteletet vasárnap d. e. 10 órákor, illetőleg 1/2 11 órákor. Ezen gyermekistentiszteletek ugyanazon tanteremben fognak megtartatni, ahol vallás tanáraink a rendes hitoktatást végzik.

A Gusztáv Adolf-Egyet, mely évenként száz milliókkal segíti szegény magyar egyházainkat, Düsseldorfban tartotta ez idei rendes közgyűlését, melyen Ziermann Lajos soproni lelkész, egyetemes gyámintézeti elnök képviselte a magyar ev. egyházat.

Gályarab lelkész emléktáblája. Az alsódörgicsei egyház lelketemelő ünnep keretében leplezte le vértanu gályarab lelkészének, Zsedenyi Istvánnak emlékére a templom falába elhelyezett emléktáblát. Az ünnepi beszédet a hívek százainak jelenlétében Kapi Béla püspök mondta.

Egyházfelügyelő beiktatás. A tályai egyház új felügyelőjét Szirmay László kormányfőtanácsost ünnepi istentisztelet keretében iktatta be méltóságába Nemes Károly főesperes, Tóth József alesperes, és Zeman Zoltán lelkész közreműködése mellett. Az újonnan megválasztott felügyelő édesatyja örökébe lépett, akinek nevéhez fűződik a tályai Kossuth-egyház felvirágzása. Isten áldása legyen működésén.

Evangélikus napot rendez Budapesten évi rendes közgyűléssel kapcsolatban az Orsz. Luther-Szövetség.

Protestáns katonai kápolna. A protestáns tisztikar régi óhaja ment teljességbe az által, hogy a hűvösvölgyi katonai nevelő intézetben gyönyörű kápolnát létesítettek, melyet Soltész Elemér tábori püspök, Taubinger Rezső ev. tábori főesperes és vitéz Horváth Béla tábori lelkész közreműködése mellett ünnepélyesen felavatott.

Kézimunkához és varráshoz értő evangélikus nők foglalkozást kaphatnak V., Nádor-u. 11. Hímzőipar R. T. Jelentkezni lehet az üzemvezetőjénél, Leitnernénél.

Intelligens nő, urilány gyermekek mellé vagy házigazdónak menne. Címe megtudható II., Ráth György-u. 20., Birák Otthonában, özv. Vadnaynénál.

Ev. hittestvéreink szíves figyelmébe ajánljuk II., FŐ-U. 11. TÖLGYESI JÁNOS FÜSZER ÉS CSEMEGE ÜZLETÉT, ahol jutányos áron jó és elsőrendű áru beszerezhető. Pontos és figyelmes kiszolgálás. Nagyobb rendelések házhoz szállítanak. — Nem segítyt, csak pártfogást és támogatást kér. 1-2